

Nr 117.

Av herr **Wohlin, m. fl.**, om tull å zinkvitt.

Sveriges förbrukning av zinkvitt under åren 1928—1932 framgår av de i nedanstående tabell ur den officiella statistiken återgivna import- och tillverkningsciffrorna.

*Sammanställning
av handels- och industristatistikens uppgifter angående Sveriges
tillverkning och import av zinkvitt, angivet i ton.*

	1928	1929	1930	1931	1932
Tillverkning	—	—	—	259	957
Import	5 416	5 721	5 403	6 033	4 616
Summa	5 416	5 721	5 403	6 292	5 573

Av sammanställningen framgår, att Sveriges genomsnittliga årsförbrukning av zinkvitt kan skattas till inemot 6 000 ton.

Zinkvitt användes här i landet framför allt som färgämne, men finner dessutom en betydande användning inom gummi-, kabel- och tändsticksindustrierna samt i mindre omfattning för framställning av läkemedel och kosmetiska artiklar. Zinkvitt saluföres på marknaden i olika kvaliteter, åtskilda genom den olika förekomsten av föroreningar. Kvaliteterna benämns enligt vedertaget bruk vitt, grönt och rött sigill, av vilka vitt sigill kännetecknar den renaste och dyraste produkten, rött sigill den billigaste. Av de olika kvaliteterna är rött sigill den i Sverige allmännast förekommande och representerar ensam omkring sextio procent av konsumtionen.

Värdet av år 1930 till Sverige importerad zinkvitt uppgick enligt handelsstatistiken till kr. 3 080 582:—, motsvarande per redovisad enhet, i detta fall kg, kr. 0:57. För år 1931 voro siffrorna resp. 2 773 681:— och 0:46 samt för 1932 kr. 2 123 519:— och 0:46. Då enligt uppgift minst hälften av färdigproduktens värde ligger i tillverkningskostnaden, måste importens ersättande med inhemsk produktion innebära en betydande avlastning av importöverskottet, även om tillverkningen tillsvidare måste baseras på import av råvaran och bränslet.

T. o. m. år 1930 tillgodosågs Sveriges behov av zinkvitt uteslutande genom import, såsom framgår av nedanstående sammanställning, huvudsakligen från Tyskland.

*Fördelning av zinkvittsimporten å inköpsländerna enligt
kommerskollegii handelsstatistik.*

	1928	1929	1930	1931	1932
Polen	25	74	63	52	39
Tyska riket	3 920	4 009	4 185	4 572	3 310
Nederländerna	1 142	965	893	1 161	851
Belgien	104	112	57	86	81
Storbritannien	67	98	104	115	329
Övriga länder	158	463	101	47	6

Under år 1931 upptogs emellertid zinkvittstillverkning vid Aktiebolaget Svenska Metallverkens fabriksanläggning i Västerås. Där installerades till en början ett aggregat med en maximal tillverkningskapacitet av 1 500 ton per år. Förberedande åtgärder hava dessutom vidtagits för en snabb utvidgning av anläggningen till dubbla den nämnda kapaciteten, därest avsättningsförhållandena skulle göra detta önskvärt.

Till belysande av vad denna tillverkning betyder för beredande av arbetstillfälle må här i enlighet med av nämnda bolag lämnade uppgifter nämnas, att fabrikationen direkt sysselsätter 12 man, samt att för produktion av 1 000 kg zinkvitt inkl. förpackning och utlastning åtgå 24 arbetstimmar. Härtill komma något över 16 arbetstimmar i avdelningen för tillverkning av erforderligt emballage (träfat). Därest möjlighet gäves att fullt utnyttja enbart den hittillsvarande anläggningen, skulle detta sålunda betyda, att $40 \times 1\,500$ eller tillsammans 60 000 arbetstimmar kunde vinnas. Vid en utveckling av denna anläggning eller däremot svarande utvidgning av zinkvittproduktionen i Sverige kommer emellertid arbetarantalet och arbetstimmarerna att öka i samma proportion, så att, därest Sveriges behov av zinkvitt kunde helt tillgodoses genom inhemsk produktion i enlighet med nu praktiserade metoder, detta skulle medföra en sysselsättning av svenska arbetare, motsvarande 240 000 arbetstimmar per år.

Såsom framgår av de i sammanställningen härovan intagna tillverkningsuppgifterna, vilka överensstämma med de av den nämnda tillverkaren lämnade, steg produktionen av zinkvitt redan under andra året (= första hela driftsåret) till inemot 1 000 ton. Att så kunnat ske i trots av den starka konservatism, som, enligt vad allmänt känt är, behärskar den kanske betydelsefullaste gruppen av zinkvittavnämare, nämligen måleriyrkets utövare, och i trots av det starka grepp över marknaden, som de organiserade zinkvittsimportörerna hittills haft, låter förmoda, att den inhemska zinkvittstillverkaren från början lyckats åstadkomma en produkt, som i kvalitativt hänseende väl uthärdar jämförelsen med de dominerande importerade fabrikaten. Denna förmodan bestyrkes också av de redogörelser, som föreligga angående av statens provningsanstalt företagna provningar samt av uttalanden från yrkesmän.

Den gynnsamma utveckling av en svensk zinkvittsindustri, som de ovan nämnda tillverkningsciffrorna syntes hava, har emellertid tillsvidare omöjliggjorts av prisutvecklingen. Denna framgår av efterföljande tabell, vari dels sammanförts de vid skilda tidpunkter fastställda priserna för de ledande tyska zinkvittsmärkena vid leverans till detaljhandlare i Sverige samt de vid samma tidpunkter rådande priserna på zink och dels uträknats en marginal mellan råvarans och färdigproduktens pris.

Noteringar å zinkvitt »rött sigill» för leverans i 50 kg fat.

Datum	Vid zinknotering (råvara) i sv. kr. pr 100 kg	Märke »Paulshütte» eller »Marthahütte» zinkvitt- pris kr. pr 100 kg detaljstpris efter avdrag av bonifikation	Skillnad mellan råvarunotering och pris å zinkvitt kr. pr 100 kg
1930 1/1	35: 26	69: —	33: 74
27/10	25: 39	64: —	38: 61
28/12	24: 51	57: —	32: 49
		Medeltal för året	34: 93
1931 21/7	22: 32	54: —	31: 68
13/10	21: 24	59: —	37: 76
27/10	22: 20	54: —	31: 80
30/10	22: 41	56: 50	34: 09
23/11	25: 93	61: 50	35: 57
6/12	25: 75	64: —	38: 25
		Medeltal för året	34: 86
1932 5/1	25: 03	60: —	34: 97
20/2	25: 16	56: —	30: 84
28/7	23: 25	54: —	30: 75
30/8	27: 83	56: —	28: 17
7/9	31: 67	61: —	29: 33
5/12	27: 16	55: —	27: 84
		Medeltal för året	30: 31
1933 4/2	24: 54	52: 50	27: 96
1/6	31: 67	55: 50	23: 83
28/6	31: 34	57: 50	23: 16
8/7	35: 82	59: 50	23: 68
		Medeltal för året	24: 65
1934 5/1	32: —	53: —	21: —

Av tabellen kan utläsas, att priset på zinkvitt alldeles oberoende av prisutvecklingen på zinkmarknaden sjunkit högst avsevärt. Vilka priser tillverkaren vid varje tidpunkt kunnat betinga sig av grossisten, har icke kunnat med tillförlitlighet utredas. Grossistpriset torde emellertid för närvarande icke överstiga kr. 48: — per 100 kg.

Den svenska tillverkaren uppger, att tillverknings- och distributionskostnaden för zinkvitt vid en årstillverkning av 1 200 ton, motsvarande ett i

det närmaste fullbelagt aggregat, kan sättas till lägst kr. 21:78 per 100 kg över råvaran. Vid nuvarande ringa utnyttjning av det installerade aggregatet är emellertid tillverkningskostnaden väsentligt högre, men torde å andra sidan icke kunna beräknas sjunka i avsevärd mån under den uppgivna nivån vid en produktionsökning utöver den nuvarande kapaciteten. Härav framgår, att lönande tillverkning av zinkvitt för det närvarande icke kan bedrivas i Sverige.

Då, fortfarande enligt uppgift, tillverkningskostnaden med den i Sverige använda metoden icke torde vara dyrare än med de i utlandet, främst Tyskland, för närvarande praktiserade, givetvis med bortseende från exceptionella skillnader i fråga om arbetslönenivån, är man berättigad till det antagandet, att de priser, vartill utländsk zinkvitt nu salubjudes i Sverige, icke medgiva producenten full täckning för produktionskostnaderna. Vid sådant förhållande lär den prispolitik från de tyska fabrikanternas sida, varom tabellens prisuppgifter bära vittne, icke kunna uppfattas annorledes än som uttryck för en högst medveten önskan hos de utländska tillverkarna att komma den obekväma svenska konkurrenten till livs och återställa Sveriges fullständiga beroende av utlandet i fråga om försörjningen med zinkvitt. Ännu tydligare framgår detta av de utbud, som från engelskt och polskt håll på senare tid ägt rum i Sverige. Engelsk zinkvitt, »rött sigill», har utbjudits till £ 19.10 per ton fob Newcastle, motsvarande vid nuvarande pundkurs och med en antagen fraktsats av kr. 1:— per 100 kg kr. 38:83 cif Stockholm. Ungefär samtidigt utbjöds polsk zinkvitt, produktion Königs-hütte, till ett pris av £ 20.0.0 eller kr. 38:80 per 100 kg. Det har till och med förekommit utbud av polsk zinkvitt, produktion Phoenixhütte, till £ 18.10 fob Stettin eller Danzig, vilket torde motsvara kr. 36:89 per 100 kg cif Stockholm.

Emellertid torde de sist anförda exemplen måhända icke böra antagas representera någon alltför målmedveten aktion för erövring av den svenska marknaden, ehuru de gjorda utbudena verkat mycket störande. Betydligt allvarigare är de stora tyska zinkvittsföretagens uppenbara försök att kväva den svenska konkurrensen.

Tysklands produktion av zinkvitt uppgick under de senast kända fyra åren 1928—1931 till i medeltal 28 500 ton. Dess export uppgick för samma tidsperiod till i medeltal 12 500 ton, varav enligt svensk importstatistik till Sverige i medeltal 4 200 ton. Zinkvittstillverkningen i Tyskland åtnjuter ett tullskydd av rm 6:— per 100 kg, vartill kommer Ausgleichsteuer med 2 % ad valorem. Det ligger i öppen dag, att den tyska zinkvittsindustrien, som kan avsätta omkring 56 % av sin produktion innanför en relativt hög tullmur, skall vara i stånd att på en fullkomligt oskyddad exportmarknad, så närliggande som den svenska, till ytterst låga priser avsätta en så pass betydlig del av produktionen, som erfordras för att till men för svensk företagsamhet förstöra prisnivån i Sverige under så lång tid, som kan tarvas

för att ta död på den inhemska konkurrensen. Att den av konkurrensen framtvingna låga prisnivån skulle bliva bestående även efter nedläggandet av den svenska produktionen, finnes ingen anledning att antaga, enär de kontinentala zinkvittsfabrikerna äro starkt förtrustade och således äga möjlighet att vid frånvaron av inhemska konkurrens tämligen ensidigt bestämma prisnivån.

De omständigheter, för vilka här ovan redogjorts beträffande den tyska importen, äro tillfinnandes även beträffande importen från Holland, där produktionen skyddas av en tull, uppgående till 10 % ad valorem, Polen, där tullen utgör 30 zloty per 100 kg jämte manipulationsavgift, 10 % av tullbeloppet, Storbritannien med en värdetull av 20 % och Belgien med en tull av 11.50 francs per 100 kg jämte taxe de transmission, 2,5 % ad valorem.

Även länder, vars zinkvittsproduktion icke äger någon större betydelse för den svenska marknaden eller där zinkvittsproduktion i större skala hittills icke förekommit, hava funnit med sin fördel förenligt att införa tull på zinkvitt. Tullsatserna äro sålunda i Norge kr. 7: 50 jämte guld tillägg med 20 % på tullbeloppet, i Danmark kr. 1: —, i Finland fmk 40: —, i Frankrike fres 60: —, i Österrike goldkronen 5: —, i Ungern goldkronen 20: — och i Tjeckoslovakien tj. kr. 144: —, allt per 100 kg, oavsett de omsättningsavgifter, som i flera av de nämnda länderna utgå å den importerade såväl som den inhemska varan.

Man finner således, att vårt land är tämligen ensamt om att för denna varas vidkommande lämna den inhemska produktionen utan något som helst stöd. Att ett sådant stöd i form av en lämpligt avvägd tull på zinkvitt är oundgängligt, torde framgå av det ovan sagda.

Vad därefter angår storleken av det tullskydd, som skulle behövas för att säkerställa en gynnsam utveckling av den svenska zinkvittsindustrien, så förefaller det olämpligt att stanna vid en tullsats, som endast nått och jämnt skulle återställa den rubbade jämvikten mellan produktionskostnaden och det uppnåbara försäljningspriset. Risken för fortsatt dumping från de konkurrenskraftiga utländska fabrikerna vore därmed icke eliminerad. Å andra sidan är det uppenbart, att det ifrågasatta tullskyddet icke gärna kan givas sådan höjd, att exempelvis de av statlig subvention och mycket låga arbetslöner gynnade polska fabrikerna betogos möjligheten att uppträda på den svenska marknaden. Detta lär icke heller vara nödvändigt för att säkra den svenska produktionen en sådan andel av den inhemska marknaden, att dess fortsatta tillvaro och utveckling vore tryggad. Ett övervägande med hänsyn till såväl de nu anförda omständigheterna som ock konsumtionens berättigade intresse giver vid handen, att en tullsats av kr. 10: — per 100 kg skulle vara lämplig. Det skall visserligen medgivas, att denna tullsats, ehuru moderat i jämförelse med åtskilliga främmande länders, för svenska förhållanden framstår såsom relativt hög, men det synes

nödvändigt att, åtminstone till en början, intill dess fastare marknadsposition vunnits, bereda den svenska produkten ett effektivt stöd.

Nu förhåller det sig emellertid så, att zinkvitt, som utgöres av zinkoxid med en renhetsgrad av minst 99 %, i gällande tulltaxa upptages under samma statistiska nummer som mera förorenad zinkoxid, vilken föres i handeln under samma namn som den kemiska benämningen. Då denna mindervärdiga zinkoxid icke tillverkas i Sverige och det icke heller förefaller vara något svenskt intresse att särskilt skydda en tillverkning härav samt den föreslagna tullsatsen för dessa produkters vidkommande vore uppenbart för hög, torde zinkoxid med lägre renhetsgrad än 90 % böra uteslutas från det ifrågasatta tullskyddet. Att gränsen satts vid 90 % och icke vid 99 %, beror därpå, att eljest möjlighet skulle förefinnas att utanför tullskyddet till Sverige införa mindervärdiga produkter, som av mindre samvetsgranna försäljare skulle kunna salubjudas såsom zinkvitt. Med den föreslagna gränsen torde detta vara uteslutet.

Under åberopande av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta följande ändring i gällande tulltaxa:

Statistiskt nr	Tull för 100 kg. Kr.
ur 558 Zinkvitt, zinkoxid med en renhetsgrad av minst 90 %	10:—

Stockholm den 23 januari 1934.

Nils Wohlin.

Nils Arvedson.

V. Tham.